

Dilys Parkinson (szerk.)

Really Learn 100 More Phrasal Verbs

[Tanuljuk meg 100 új frazális igét]

(Oxford University Press: Oxford, 2007. 110 pp.)

Kovács Éva

Az elmúlt két évtizedben öröndetes felpedzsdülés észlelhető az angol frazális igék tanítását és tanulását segítő szótárak és tankönyvek piacán. Ebbe a vonulatba tartozik a most bemutatásra kerülő, az *Oxford University Press* kiadó által 2007-ben kiadott *Really Learn 100 More Phrasal Verbs* című könyv, e sorozat harmadik kötete. Elsőként 2002-ben, ugyancsak Dilys Parkinson szerkesztésében a *Really Learn 100 Phrasal Verbs* jelent meg, amelynek hamarosan találkozhattunk a magyar nyelvtanulók számára átdolgozott változatával, *Phrasal Verbs. Tanuljuk meg a 100 legfontosabbat* címmel. 2005-ben ezt követte a *Really Learn 100 Phrasal Verbs for Business*, amely az üzleti nyelvben használatos leggyakoribb frazális igékre összpontosított.

A gyakorló angolnyelv-tanárok gyakran szembesülnek azzal a felismeréssel, hogy bár öröndetes módon egyre nagyobb jelentőséget kapnak a frazális igék az általános tankönyvekben, gyakorlásukból soha nem elég, főleg ha ez olyan érdekes, figyelemfelkeltő feladatokkal történik, mint e sorozat könyveiben. A *Really Learn 100 More Phrasal Verbs* gyakorlatai jól beépíthetők kiegészítésként bármely középhaladó tankönyv anyagába, de önálló, otthoni tanulásra is kitűnően alkalmazhatók.

A sorozat előző köteteihez hasonlóan ez a könyv is 100, ábécérendben elrendezett, gyakran használatos frazális ige bemutatására és változatos feladatokban való gyakoroltatására vállalkozott. A tárgyalt frazális igék jelentése, grammatikai sajátosságai és használata a szerző által javasolt hat lépésben könnyen megérthető és elsajátítható.

A jelentéseket példamondatok segítségével mutatja be, mindenkor utalva nyelvtani sajátosságaikra, mint például az ige tranzitív/nem tranzitív voltára, a tárgyas igék esetében a tárgynak a viszonyszóhoz képest elfoglalt helyére, folyamatos, illetve szenvedő alakban való előfordulásukra. Ennek illusztrálására vizsgáljuk meg a következő példamondatokat a *clear up*; *clear something up* esetében:

He was *clearing up* in the kitchen after the meal.

Who's going to *clear up* the mess in here?

She *cleared* the broken glass up.

The site is full of old cars and needs to *be cleared up* before we can start building.

Ezután a jelentést és a nyelvtan pontos megértését ellenőrző egy-egy feladat következik, például:

If a computer, a server, etc. *goes down*, what happens?

A) It stops working temporarily.

B) It falls off the desk.

C) It stops working permanently.

Which of these are grammatically possible?

- A) We *got over* the problem.
- B) We *got over* it.
- C) We *got the problem over*.
- D) We *got it over*.
- E) The problem *was got over*.

Harmadik lépésként a tankönyv változatos feladatokban gyakoroltatja az előzőekben bemutatott frazális igéket. A szerző a következő feladattípusokat alkalmazza: teljes mondatá alakítás két félmondatból, mondatalkotás a megadott szavakból, a mondat átalakítása a jelentés megváltoztatása nélkül, kérdésre válaszadás, mondatkiegészítés az ige megfelelő alakjával, a megfelelő tárgy kiválasztása, az aláhúzott kifejezés, sokszor egyszavas megfelelő helyettesítése, mondatkiegészítés a hiányzó viszonszóval, párbeszéd kiegészítése, hibajavítás, valamint szituációs feladatok e-mailek, levelek, újságcikkek, naplórészletek, álláshirdetés, stb. kíséretében. (pl. Gondolj egy, az életed során adódó nehéz helyzetre. Írj erről 1-2 mondatot a *go through* ige használatával. Vagy: Egy étterem főnöke vagy. Ezt a levelet kaptad, amelyben a vendég az egyik ételre panaszkodott. Válaszolj röviden, és használd a *look into* igét.) Külön érdeme a könyvnek, hogy számos szellemes képes illusztrációval is segíti a jelentések jobb megértését.

E gyakorló részt követően, negyedikként csupán említés szintjén, de példamondatokkal alátámasztva kitér a frazális igék származékszavaira is. Közismert tény, hogy számos frazális igének van főnevesült, illetve melléknevesült változata is, mint például, the *outbreak of war*, *prison breakout*, a *high school drop-out*, a *show-off*, the *turnout for the election*, a *blow-up pillow*, an *outstanding young actor* és *drop-out rate*, stb.

Ezenkívül a könyv foglalkozik a frazális igékkel rokon, hasonló, illetve ellentétes jelentésű szavakkal is. Jó néhány frazális igének van egyszavas, többnyire újlatin eredetű megfelelője. Gondoljunk csak a következő igepárookra: *come up against* ~ *encounter*, *clear up* ~ *solve*, *call off* ~ *cancel*, *mix-up* ~ *confuse*, *blow up* ~ *inflate*, *break sth off* ~ *terminate*, *bring back* ~ *restore*, *do away with* ~ *eliminate*, *abolish*, *eat up* ~ *consume*, *get sb down* ~ *depress*, *get over* ~ *overcome*, *go through* ~ *undergo* vagy *take sb in* ~ *deceive*, stb. A szerző értékes információval szolgál a frazális igék és egyszavas megfelelői közti stilisztikai különbségekre. Az egyszavas megfelelők ugyanis sok esetben sokkal formálisabbak.

Az egyszavas megfelelő mellett, számos frazális igének frazális igei szinonimája is van. Ilyenek, például a következők: *brush up* ~ *polish up*, *pass sth on* ~ *hand sth on*, *mix sth up* ~ *muddle sth up*, *put sth down to sth* ~ *chalk sth up to sth* és *take sth down* ~ *note sth down*, stb. Továbbá, néhány esetben, az ellentétes jelentésű igékre is találunk utalást, mint például: *blow my tyres up* ~ *let my tyres down*, *break out* ~ *break in*, *take money out* ~ *pay money in* vagy *take to sb/sth* ~ *take against sb/sth*, stb.

A szerző minden részletre kitérő munkáját dicséri, hogy külön foglalkozik a frazális igéket tartalmazó idiómákkal is, mint például: *come up against a brick wall* 'falba ütközik', *get away with murder* 'elszalad vele a ló', *get it over and done with* 'essünk hamar túl rajta', *stick to your guns* ~ 'ne engedj a negyvennyolcból', vagy *turn out for the best* 'jóra fordul, jól végződik', stb.

Ötödik lépésként a gyakorlatok segítségével lehetőség nyílik a könyvben elsajátítottak ismétlésére, illetve tesztelésére is. A könyv számos erénye tükrében majdnem jelentéktelennek tűnik az egyetlen általam tapasztalt „gyengébb” pont, amely e tekintetben egy kis kívánnivalót hagy maga után. Az ismétlésre szánt gyakorló feladatok ugyanis a könyv közepén, az 50. *look into* és az 51. *look out for* frazális ige között nyertek elhelyezést. Célszerűbb lett volna ezt a végére hagyni, mivel mind a feladatok, mind a teszt a következő 50 egység igéit is magában foglalja.

Ebben a részben a szerző külön tárgyalja a *go* és *take* igéket tartalmazó frazális igéket, továbbá néhány leggyakrabban előforduló viszonyszót (*down, out, over, up, on*), valamint két témakörhöz, – ’a munka és tanulás’, illetve ’hogyan viselkednek az emberek’ – tartozó néhány gyakori frazális igét. Mindemellett külön kiemelném e fejezet azon feladatait, amelyekkel az angol nyelvben újonnan megjelent frazális igékkel ismerteti meg a tanulókat. Ezek az új frazális igék elsősorban a számítástechnika területén (pl. *time out, mouse over, click through, page down/up*), a gazdasági nyelvben (pl. *roll out a new service, ramp up the prices*) és a köznyelvben (pl. *luck out with* ’be lucky’, *max out* ’reach the limit of something’) kezdenek mind nagyobb számban elterjedni.

Végül, csakúgy, mint a könyv közepén található ismétlő feladatokat és a tesztet megoldó kulcs követ, a könyv összes egysége feladatainak megoldása ellenőrizhető az utolsó oldalakon található megoldókulccsal.

Figyelmébe ajánlom ezt a hasznos kis könyvet minden angolt tanító nyelvtanárnak, és mindazoknak, akik érdeklődnek az angol frazális igék iránt, és nem utolsósorban a nyelvtanulóknak, akik nem nélkülözhetik az angol frazális igék használatát, ha közel anyanyelvi szinten szeretnék elsajátítani az angol nyelvet.

Irodalom

- Parkinson, Dilys 2002. *Really Learn 100 Phrasal Verbs*. Oxford: Oxford University Press.
- Parkinson, Dilys 2003. *Phrasal Verbs. Tanuljuk meg a 100 legfontosabbat*. Oxford: Oxford University Press.
- Parkinson, Dilys 2005. *Really Learn 100 Phrasal Verbs for Business*. Oxford: Oxford University Press.